

KIS-707 – Gl. *ordinant*, *ordinand*

(JE da GE – 02 02 01)

En abeg d'ar galleg em eus ur gudenn gant daou c'her na welan ket penaos o brezhonekaat en un doare reizh :

— da gentañ, *ordinant* evit aroueziñ an eskob a vez oc'h urzhiadenniñ. Ober a ran gant *urzhiadenniñ* evit lavarout "ordonner", "conférer une ordination" (*urzhiadenn*).

— da eil, *ordinand* evit aroueziñ an den a vez da vezañ urzhiadennet.

Daoust hag ez eus bremañ ganeoc'h en hoc'h "arsanailh" un "drobenn" pe un "drolost" bennak a vefe en araez da dreiñ "da vezañ", din da gaout un hanc'her mat, da skouer, da lavarout "da vezañ urzhiadennet", rak evit *ordinant* n'eus kudenn ebet : *urzhiadennet* eo ar ger mat.

Spletus kaer e vefe ho kinnigad, hep ket a var, evit brezhonekaat *ordinand*, distaget, forzh penaos, evel egile.

O lakaat ne vefe netra da dreiñ "da vezañ Xet", em eus soñjet, evit *ordinand*, kemer ar ger *ezholed*, "candidat désigné" ha gantañ goveliañ *urzhhezholed*. Hetañ a ran e vefe kavet gwelloc'h.

(GE da JE – 03 02 01)

Er predenegoù ez eus dibennoù o klotañ dre o ster gant an dibennoù latin -*endus*, -*andus* : hBr. -*atuii*, -*atoe*, -*itoe*, krBr. -*adou*, Kn. -*adow*, Kb. -*adwy* (sl. VBEG 315-316). Hervez FLEURIOT e steuzie endeo e henvrezhoneg ar c'hemeradur "da vezañ", tra ma 'z eo chomet bev betek ur par e kembraeg.

Meur a wech hor boa soñjet, GP dreist-holl, e oa poent reiñ buhez d'an elfenn-se en-dro — en ur zaskoriñ dezhañ ar ster en doa e henvrezhoneg hag en deus e geveleb kembraek. KERVERZIOU en doa graet ganti en e varzhonegoù. Met nepred, pa ouzon, ne voe arveret er yezh kempred.

Moarvat eo deuet poent d'e ober, pa na welan doare all ebet da reiñ ur c'hevatal dereat da *ordinand*. Ar furm da reiñ d'an dibenn-se e brezhoneg kempred zo *-adou* (hep tromm war an *u* evel just), adanv ha pennanv. Penoas furmiñ al liester ? A-du e ven da heuliañ ar c'herneveg : “**caradow**, adj., beloved, loving ; *m. or f., pl. -yon*” (Morton NANCE, *New Cornish...*, p. 20) ha degemer Br. *-adevion*.

Merkañ a rit e vez distaget heñvel Gl. *ordinand* hag *ordinant*. An diforc'h skrivadur, a sav d'ar 17^t kantved, ne voe ket merket atav ; e GREg. da skouer e lennan (p. 192) : “**ORDINANT**, *celui qui confère les ordres*, nep a ro an urzou.— *Ordinant qui reçoit les ordres*, nep a receo an urzou.” An andiforc'h distagadur zo moarvat arbenn dilez an dibennoù *-end, -and*. Pa 'z eo bet krouet kevatal gallek Br. *ergeñverenn* er bloavezhioù pemont, e voe skrivet *référénd* gant aozerion 'zo : e-touez va levrioù ez eus un *Dictionnaire des media* (sic) gant J.-B. FAGES, Ch. PAGANO, Mame 1971 ma kaver ar skrivad-se. Splannoc'h c'hoazh, e lavar ar Bredelfennerezh, e keveneber an elfennour hag e c'houziviad dre ar c'houblad Al. *Analytiker/ Analysand*, Sz. *analyst/analysand*, Gl. *analyste/analysant*. Evel a verzhit e GBLF. ¶ 1000, ne 'm boa ket kredet degas an dibenn *-adou* ha graet 'm boa gant *elfenner/elfennadour*.

Evit a sell kevatalioù brezhonek Gl. *ordinant, ordinand*, mar degemerit an dibenn *-adou*, e 'm eus aon e rankot dilezel ar bennrann *urzhiadenn-*, strobellus, ha distreiñ da *urzh(i)-* (lakaat a ran *i* etre krommelloù, rak al liester *urzhoù* a gaver e brezhoneg abaoe kantvedoù hag e kembraeg emañ ar verb *urddo*). Petra a soñjit eus *urzhiñ* "reiñ an urzhoù", *urzhidigezh* "roidigezh an urzhoù", *urzhour* "neb a ro an urzhoù", *urzhadou* aa. & g., ls. : *urzhadevion* "neb a zegemer an urzhoù" ?

(TAM da GE – 12 02 01)

Evit gwir ne 'm boa ket kredet sevel ur ger nevez a-dal da Gl. *ordinand* ; tremenet oan gant *danvez (beleg, diagon...)*.

Evit *ordonner* e ran gant *dorniañ* dre benn d'ar Gr. *ceirotonia* (dorniadoù,

U	r	z	h	i	o	
ù		m	e	u	r	)
[	h	B	g	.		
(	h	e	n	v	u	
l	g	a	r	e	g	,
█	<i>rukovozpoz&enie,</i>		diwar <i>ruka</i>		« dorn »]	ha <i>ceiroqesia</i>

(haelurzhioù, Urzhioù bihan) [Hbg. *rukopoloz&enie*]. Mui termennoù arbennik : *lennourañ, isdiagonañ, diagonañ, belegañ, eskobañ*. Eveldout ne gavan ket mat *urzhidenniñ*. Abeg a gavfen ivez e *urzhin*, dre ma 'z eus *urzhioù*¹ hag ivez *urzhou* [< BrG. 'urheu'], ls. *urzheier* [Gr. ~~in~~ Lt. (gwechall) *analogium*]; diwarnañ 'm eus savet *urzhkan g.-où* [Lt. *gradualis*, Gr. *prokeimenon*]: gwerzad eus ar salmoù a vez kanet, etre an diouganer hag an abostol, hervez an hengoun kelt, gant al lennour pe an diagon diwar bazennoù an *urzhou*, hag adkanet gant ar c'hor (*Dafar geriadur an doueoniezh*, p. 64). Gant se e rafen gant *dornjadou* aa. & g., ls. *dornjadevion*, kentoc'h eget gant *dorn-*. Eo, arveret eo bet ur wech c'hoazh da nebeutañ an dibenn *-adou* gant GP en e droidigezh ag *Ar rinoù nevet e Keltia*, an oferenn bet savet gant « E Wennded Tugdual », mar 'c'h eus koun. P. 8 e lenner : « Urzh *keheladoù* (sic) *ar c'hudaerion* » [pa 'm eus lakaet en un destenn heñvelik : « Urzh *hebarc'h* ar veleion »].

Evit Gl. *ordinant*, e ve neuze *dorniadour* pe marteze *dorniour* ?

(GE da TAM – 17 02 01)

Aters JE ha va respont a zouge war ar c'hemm etre Gl. *-ant* hag *-and* evel m'en kaver en *ordinant, ordinand*. Evit a sell dibab ar bennrann da lakaat a-dal da Gl. *ordin-*, e tenn ar c'hemm etre JE ha te da estreget ar yezh, d'an Ilizoù ne lavaran ket. Te a zave d'ar gresianeg ha d'ar slavoneg, eleze d'an hengoun reizhvriat (ha kelt ?), JE d'al latin ha d'an hengoun katolik roman. Ha soñjal a ra deoc'h eo dre an hanc'heriegi e vo boulc'het an adunvaniñ a hetit ho taou ? A se e kredan hoc'h aliañ da lezel evit an ampoent ho kinnigoù ketep er stad m'emaint.

Un notennig : 'urheu' a gaved e gwenedeg, met GIBR. a veneg ivez Cnf.p.a/15 'vrzou'; GReg. 'urzou'; BAZ. 'Urzou'.

A du 'rall, omp boas pell 'zo da gevenebin al lostgerioù *-er* pe *-our* (nomen agentis) hag *-adour* (nomen patientis), sl. KIS-009, -010, La-03 [1968], pp. 64-69. Br. *dorniadour* ne oufe enta talvout nemet an hini a zo dorniet.

---

¹ E *Dafar geriadur an doueoniezh*, p. 64, ez eus meneg eus *Urzh b.* : an *urzhioù* santel.